

A teljességre törekedve

A belgyógyászat alapjai I–II.

Szerkesztette: Tulassay Zsolt
Medicina Könyvkiadó Rt., 2007.
ISBN: 96 322 60720

A magyar orvostudomány kiváló színvonalát és jelentős nemzetközi elismertségét két évszázad teljesítményeivel alapozták meg a nagynevű elődök. E teljesítmények sorában egyaránt találunk jelentős kórleltani, diagnosztikai, epidemiológiai vagy éppen terápiás felismeréseket – Jendrassik Ernő, Korányi Sándor vagy éppen Semmelweis Ignác neve minden nyelv tankönyvében fellelhető. Alig kisebb a jelentősége azoknak a kiváló orvos szerzőknek, akik egy-egy szakterület tankönyvét írták meg, a kor legmagasabb színvonalán. Közülük is messze kiemelkedett a budapesti orvosegyetem két professzora, Magyar Imre és Petrányi Gyula, akik közel fél évszázada készítették el a belgyógyászat tankönyvét, majd – páratlan teljesítmény! – néhány évenként mindig megújították. Három évtizeden át nem akadt orvos hazában, aki ne ebből a munkából sajátította volna el a „belgyógyászat alapvonalait”. A „Magyar–Petrányit” – ijesztő méretei (2400 oldal) dacára – egyetemi éveink legjobb tankönyvéként tartottuk számon.

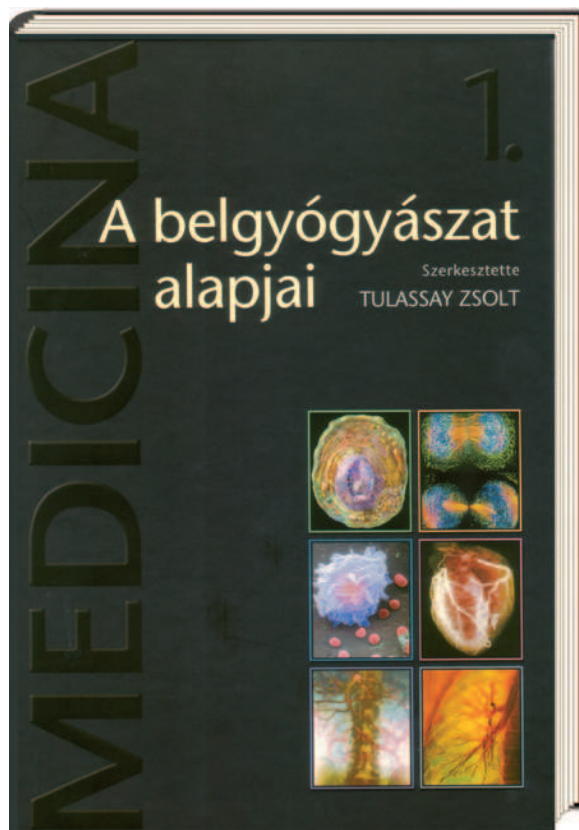
A neves szerzők távozása egybeszett a medicinát is átformáló információs robbanással, de a gyökeres hazai társadalmi változásokkal is. E mozgékony idők nem kedveztek a tankönyvírásnak, s hazánkban sokáig nem akadt vállalkozó a kor kihívásait követő, átfogó belgyógyászat tankönyv elkészítésére. Az egyetemi képzésben nem kis nehézséget okozott, hogy az orvostanhallgatóknak csupán a nemzetközi orvosi tankönyvek magyarra fordított, s többnyire kompen-

diummá rövidített változatait ajánlhattuk tanulmányaikhoz. Az egyes részterületekről azonban egyre-másra jelentek meg kiváló hazai monográfiák, nemegyszer tankönyvi színvonalon is, így érezhető volt, hogy a szakma hazai kiválóságai erőt gyűjtenek az orvostudomány legnagyobb szeletét tanítani hivatott munka elkészítéséhez. Az utóbbi évtizedek hazai orvosi szakirodalmában aligha akad könyv, amelyet nagyobb igény és várakozás előzött volna meg, mint a belgyógyászat új tankönyvét.

A mű a nagy előd nyomába eredt, tematikus teljességében, de méreteiben is követve azt: közel 1700 oldalas szövegének tanulmányozásában 37 oldalnyi tárgymutató, 10 oldalas rövidítésjegyzék, további 14 oldalon pedig kémiai és toxikológiai referenciatáblázat segíti az olvasót. Elkészítésében 135 szerző – zömmel a négy hazai orvosegyetem oktatóinak, továbbá több országos intézet szakembereinek – erőfeszítései testesültek meg. A mű szerkesztésére az egykor Magyar Imre klinikáján dolgozó, s ma Petrányi professzor egykori klinikáját vezető Tulassay Zsolt professzor vállalkozott, akinek munkáját fejezetszerkesztőként a budapesti és a debreceni orvosegyetem 14 tanára segítette.

„A belgyógyászat alapjai” valóban teljességre törekvő tankönyv; közel hatvanoldalas tartalomjegyzéke jól tükrözi a hagyományos szubdiszciplináris felosztást és a modern kor követelményeinek ötvözését. Az egyes szervrendszerek betegségein végighaladva megtaláljuk a klasszikus kórképeket éppúgy, mint az újabban felismert, gyakran interdiszciplináris betegségeket. Ilyen például az infektológiai fejezetben a HIV problematikája, a légzőrendszer fejezetében az alvási légzésszavarok vagy a krónikus obstruktív tüdőbetegségek részletes tárgyalása, miközben nem rövidült az olyan klasszikus kórállapotok ismer-

tetése, mint a tüdőtuberculosis. A kardiológiai fejezet a veleszületett és szerzett szívbetegségek mellett különösen nagy teret szentel az ischaemiás szívbetegségnek; a gasztroenterológiában a korábbinál is nagyobb súllyal

jelennek meg a refluxbetegség és a különféle hepatitisek, s minden szervnél igen részletes a manapság legtöbb gondot jelentő daganatok tárgyalása. A nefrológiai rész szerzői sikeresen birkóztak meg a különféle vesebajok rendszerezésének állandóan változó problematikájával, s ugyanez mondható el a hematológiai fejezetről is. Mindkét terület esetében nagy segítség ez a tárgyval csak most ismerkedő olvasónak. Igen korszerűek az immunbetegségeket ismertető fejezetek, továbbá az anyagcsere-betegségek egységes szemléletű összefoglalása. A modern népbetegségek egymás közötti összefüggéseinek (cukorbetegség, arteriosclerosis, szív- és érrendszeri betegségek) világos felmutatása kulcskérdés a jövő orvosa számára, s ebben az új tankönyv jelentős segítséget kínál.

A belgyógyászat évek óta küzd a specializálódás problematikájával. Egyes szubdiszciplinák oly mértékben hal-

mozta fel különleges, csak ott hasznosuló ismereteket, hogy leválásuk a belgyógyászat egészéről már jó ideje megkezdődött, akár önálló szakorvosi vizsga vagy intézményrendszer kialakulásával. Az utóbbi idők kórel-

tankönyvként is megállná a helyét: mintegy 250 oldalon áttekinti a klasszikus fizikális diagnosztika módszereit és a szervek diagnosztikájának specifikumait, majd külön alfejezetek ismertetnek meg a modern laboratóriumi, képalkotó és nukleáris diagnosztikai eljárásokkal. Hasonlóan teljes értékű áttekintést a mai orvosegyetemi tankönyvek egyike sem nyújt, így ezzel a megoldással a belgyógyászat tankönyv szerkesztői igen hasznos gyakorlati lépést valósítottak meg.

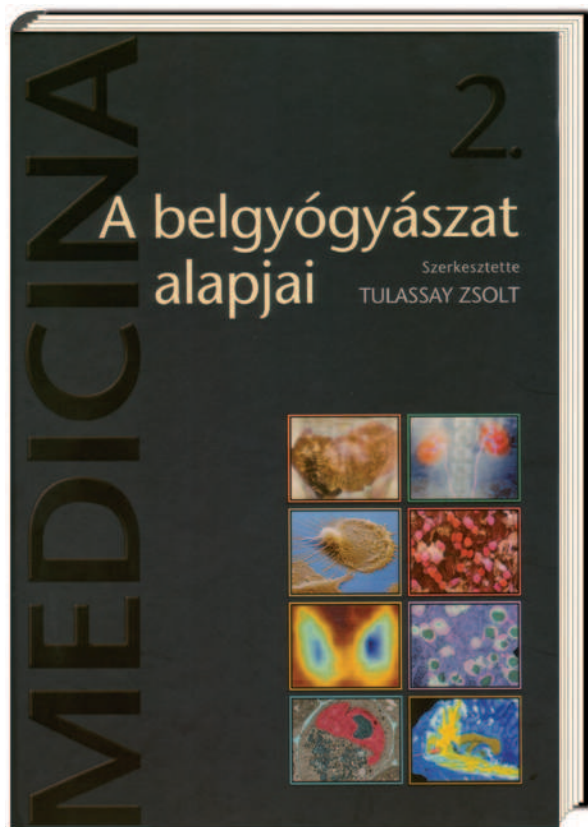
A belgyógyászat tankönyve mindenkor meghatározója az orvosképzésnek. Erre predesztinálja az áttekintett szervek és szervrendszerek szinte teljes skálája, azonban ennél többről is szó van. A belgyógyászat klasszikusan az az orvosi terület, ahol legszerveesebben ötvöződik az élettani-kóreltani alapok, a gyakorlati diagnosztika és a

moly adósságai vannak a magyar orvoslás jelenkori művelőinek. Korunkban a nem világnyelvekre valósággal rázúdul a döntően angol szaknyelv, az ismeretek és az új eljárások beözönlésével rohamosan terjednek a – nemritkán botcsinálta – elnevezések is. Nem üres szenvedés boronganunk ezen: a nem kellően tiszta kifejezőmód gyakran takar kissé zavaros gondolatokat, a ragályként terjedő angol rövidítésszavak mögött nem mindig áll alapos tudás. E homályt leginkább a jól fejlett orvosi szaknyelv képes eloszlatni, s ebben bizakodással tölthet el mind nyelvünk változatos kifejezőkészsége, mind elődeink igényes, bátor nyelvújító leleménye. A könyvet olvasva örömmel észlelhető, hogy a szerzők többsége, s elsősorban a főszerkesztő súlyponti kérdésként kezelte a szép magyar orvosi beszéd kérdését. Mindezeket túl a gyakorló orvos kollégák munkájában nemegyszer észlelhető a latin és magyar kifejezőmód következetlen használata, dacára a Magyar Tudományos Akadémia sok éve érvényes útmutatásainak. Az új belgyógyászat tankönyv ebben is példaértékű – tanulmányozása olyan hatékonyan és észrevétlenül oktathat a helyes orvosi beszédre, ahogy a szépirodalom gazdagítja az olvasó szókincsét és javítja írásainak nyelvtani helyességét. Bár egy tankönyv elsősorban az ismeretek átadására készül, a recenzens szilárd meggyőződése, hogy a szaknyelv ápolása legalább ilyen fontos és értékes teljesítmény.

Végezetül dicséret illeti a Medicina Kiadót a könyv igen szép formai kiviteléért. Mind az olvasandó szöveg, mind az ábrák és a képanyag látványos, jól követhető. A két kötet jelentős mérete szinte csak íróasztalon enged meg használatukat – ez forrásmunkáknál erény, az orvostanhallgatóknak talán több vékonyabb kötet használhatóbb lett volna. A kiadót dicséri továbbá, hogy a szerzői és lektori munka hosszas periódusa után példátlan gyorsasággal végezte el a szerkesztési és nyomdai munkálatokat, megszerezve így azt az örömet számunkra, hogy az utóbbi évek legszelb, s tartalmában is legértékesebb tankönyvét forgathassuk.

dr. Horváth Csaba

tani és epidemiológiai felismerései azonban egyfajta visszarendeződési folyamatot is elindítottak, amelyben a kardiológus, az immunológus, a mozgásszervi szakember vagy éppen a genetikus munkájának teljességéhez mindinkább szükségesnek látszik a teljes belszervi ismeretanyag, már csak az idesorolt kórképek szövődményeinek és kölcsönös egymásra hatásának okán is. Az új belgyógyászat tankönyv is ez utóbbi szemléletet tükrözi, ezzel nagyban elősegítve az orvostanhallgatók komplex orvosi szemléletének kialakulását. Így a könyv számos erénye között említendő az a néhány, igazán interdiszciplináris fejezet, amelyekben a klinikusnak szükséges általános genetikai, onkológiai és immunológiai ismereteket dolgozták fel.

Ugyancsak a teljességre törekvés jegyében válhatott a belgyógyászat tankönyv részévé, sőt, induló fejezetévé a propedeutika. E fejezet akár önálló

találkozás, továbbá a modern műszeres eljárások és a modern farmakológia együttes alkalmazásának lehetősége, s egyben kényszere. E szempontoknak megfelelni képes tankönyvet elkészíteni igen-igen nagy feladat, s nem kisebb felelősség is. A szerkesztők és a szerzők mindent megtettek annak érdekében, hogy a mű teljesíthesse az említett elvárásokat, s minden remény megvan arra, hogy az orvostanhallgatók képzése ezzel jelentős új lendületet kaphat. A tartalom azonban olyan színvonalú, hogy megfelel a szakorvosi képzés követelményeinek is; oktatóinkra vár a feladat, hogy kellő mértéktartással kiválasszák a könyvből azokat a részeket, amelyeket már az egyetemi záróvizsgán részletesen ismerni kell.

A belgyógyászat tankönyvének – tematikus teljessége és jelentős oldal-száma révén – abban is nagy a felelőssége, hogy ápolja a hazai orvosi szaknyelvet. A mű szerkesztője maga is említi bevezetőjében, hogy e téren ko-